

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün Turizme Katkıları

UN World Tourism Organization's Contributions to World Tourism

Prof. Dr. Faruk Andaç (Çağ University, Turkey)

Abstract

According to the UN World Tourism Organization's (UNWTO) rules, this organization's aim is to promote tourism through economic development, international understanding, peace, security, basic human rights and freedom, and to show respect throughout the world without exception of race, gender or religion. The World Tourism Organization (UNWTO) was founded in 1924 under the United Nations and it has been continuing its activities in Madrid, Spain since 1970. The World Tourism Organization (UNWTO) takes all necessary measures with tourism in order to achieve its goals. The UNWTO pays strict attention to the interests of developing countries in the field of tourism. For this reason, the UNWTO has a close relationship in the tourism field with the United Nations' authorities and specialized institutions. It deals with the tourism problems of all countries and supports their contributions to tourism by international agreements. On the other hand, the UNWTO is cooperating with the United Nations Development Program and tries to contribute to the activities of this program. All countries are expected to be a member of the UNWTO and adopt its principles, because tourism will make it possible for them to increase National Income and Development. Macedonia hasn't applied to be a member of this organization yet, but it is important to start the attempts immediately.

1 Giriş

Dünya Turizm Örgütü, 1925 yılında kurulduğu günden günümüze kadar birçok ülke ile ilişkiler kurarak turizmin gelişmesine katkıda bulunmuş ve ilişki kurduğu ülkelerin ekonomilerinde büyük gelişmeler sağlamıştır. Dünya Turizm Örgütü tarafından Ekim-2013 ayında Gana'nın başkenti Acra'da turizm eğilimleri ve stratejilerini içeren Dünya Turizm Barometresi açıklandı (UNWTO Tourism Highlights). Yayımlanmış olan Turizm Barometresi içerisinde 2013 yılı Ocak-Ağustos dönemine ait uluslararası turist varışları ve turizm gelirlerinde meydana gelen gelişmeler ile ilgili istatistikler yer almaktadır. Dünya Turizm Örgütü Ekim Ayı İstatistiklerine göre, uluslararası seyahat eden kişi sayısı 2013 yılının ilk sekiz ayında geçen yılın aynı dönemine göre %5 artmış, 747 milyon kişi olmuştur. Geçen yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında 38 milyon kişi artış göstermiştir (Tanıtma Genel Müdürlüğü).

2 Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) Amacı

Örgütün kuruluş amacı, "İktisadi gelişmeye, uluslararası anlayışa, barış, refah, insan temel hak ve hürriyetlerine, ırk, cinsiyet, dil ve din ayrımı yapılmaksızın evrensel saygı duyulmasına ve gözetilmesine katkıda bulunmak, turizmin teşvik ve geliştirilmesini sağlamaktır" (Dünya Turizm Örgütü (WTO) Tüzüğü Madde 3).

Örgüt, bu amaca ulaşmak için kalkınma yolundaki ülkelerin turizm alanındaki çıkarlarına özel bir dikkat göstermektedir.

Örgüt, turizm alanında gereğini yerine getirmek amacıyla, Birleşmiş Milletlerin yetkili organlarıyla ve ihtisas kuruluşlarıyla etkili bir şekilde işbirliği kurmakta ve sürdürmektedir. Örgüt, aynı zamanda Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) kapsamı içerisinde, programın yürütülmesiyle yükümlü iştirakçi ve uygulayıcı bir kuruluştur. Bu nedenle UNDP ile sıkı işbirliği ilişkileri kurmaya ve anılan program faaliyetlerine katkıda bulunmaya gayret göstermektedir (Tüzük md.3).

3 Dünya Turizm Örgütü'nün Kurulması ve Gelişimi

Dünya Turizm Örgütü (WTO), 1925 yılında Milletler Cemiyeti (Birleşmiş Milletler) nezdinde ilk uluslararası turizm örgütü olarak Lahey (Hollanda)'de kurulan **Resmi Turizm Reklam Kuruluşları Uluslararası Birliği** adı altında kurulmuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra **Resmi Turizm Kuruluşları Uluslararası Birliği** adı altında yeniden yapılandırılmış ve merkezi Cenevre (İsviçre)'ye taşınmıştır.

1969 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda, Birliğin ismi **Dünya Turizm Örgütü** olarak değiştirilmiş ve 1970 tarihinde de Dünya Turizm Örgütü, İspanya'nın daveti üzerine Sekreteryasını Madrid'e taşımıştır. İlk Genel Kurul toplantısı 1975 yılında Madrid'de gerçekleştirilmiştir. 1976 yılında da Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)'nin icracı bir ajansı haline gelmiştir. 23 Aralık 2003 tarihinde Örgütün Birleşmiş Milletlerle imzaladığı anlaşma gereğince Dünya Turizm Örgütü, Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın bir uzmanlık kuruluşu haline gelmiştir.

Örgüt'ün resmi dilleri Fransızca, İngilizce, İspanyolca ve Rusça'dır (Tüzük md.38).

Bugün WTO, Birleşmiş Milletlere bağlı, her ülke ilgili bakanlığının ve benzeri turizm örgütlerinin üyelikleri ile oluşan bir uzmanlık kuruluşudur. 27 Eylül 1970 tarihinde Meksika'da tanzim edilmiş olan WTO Tüzüğü, ülkemizce Türkiye tarafından 26.06.1973 tarih ve 1768 sayılı yasa ile onaylanmış bulunmaktadır (Resmi Gazete).

WTO'nun bugün için bünyesinde, bağımsız devletlerden oluşan 156 asli üyesi, 2 gözlemci ülke, bağlı üye statüsünde 418 kuruluş ve şirket bulunmaktadır. Bunlar 7 bölgesel komisyona ayrılmışlardır. 1975 yılında WTO'ya asli üye kabul edilen Türkiye, Avrupa Komisyonu'nda yer almaktadır. Makedonya ise henüz üye olmamıştır. Son olarak 2013 yılında Trinidad, Amerika bölgesinden üye olmuştur.

Örgütün, Genel Kurul, Yürütme Konseyi ve Sekreteryası şeklinde başlıca üç organı bulunmaktadır. Genel Kurul, örgütün en yüksek karar organıdır. Asli üyeleri temsil eden delegelerden oluşmaktadır. Genel Kurul, her iki yılda bir olağan toplantısını yapmaktadır. Genel Kurul'da Türkiye'yi T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı temsil etmektedir.

WTO, turizmin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi temel amacı ile kurulmuştur. Ayrıca genel anlamda, ekonomik kalkınmayı ve uluslararası barış ve refaha katkıda bulunmayı, ırk, cins, dil ve din ayrımı yapmaksızın insan hak ve özgürlüklerine bağlı kalmayı, onlara saygı göstermeyi, kalkınmakta olan ülkelerin çıkarlarına turizm alanı ile sınırlı kalmak kaydı ile özen göstermeyi de amaçlamaktadır. Bu amaçlarla WTO, Birleşmiş Milletler ile işbirliği içindedir. Özellikle Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)'nin ortağı ve yürütme organıdır.

WTO'nun Çalışma Komiteleri; Program ve Koordinasyon Tetkik Komitesi, Bütçe ve Mali Komite, Kolaylaştırma Komitesi, Çevre Komitesi, Turizm Güvenlik Komitesi, İstatistik Komitesi, Afiliye Üyeler Müracaat İnceleme Komitesi ve Statü Değişikliği Ad-hoc komitesi şeklinde belirlenmiştir.

WTO, dünyada turizm hareketlerinin uluslararası tek düzenleyicisi olup, Türkiye örgütün 1992-1995 yılları için 4 yıllık süreyle İcra Konseyi üyeliğine seçilmiştir (Andaç 2013).

4 Dünya Turizm Örgütü Tüzüğü'ne Göre Örgüt'e Üyelik Şartları

Tüzüğe göre Örgüt'ün Asli Üyelik, Ortak Üyelik ve Bağlı üyelik olmak üzere üç türlü üyeliği vardır.(Tüzük md.4).

Asli Üyelik; Bütün Bağımsız Devletler, Örgüt'ün Asli üyesi olabilirler. Tüzüğün kabulü tarihinde (1970), ulusal turizm kuruluşları ile Asli üye bulunan Devletler, Örgüt'ün Tüzüğünü ve üyeliğe ilişkin vebeleri kabullendiklerini resmen beyan etmek suretiyle ve oylamaya lüzum kalmaksızın Örgüt'ün Asli Üyesi sayılmaktadırlar. Diğer Devletler ise, Asli Üyelerin üçte iki çoğunluğu ile Örgüt'e Asli Üye olabilirler (Tüzük md.5).

Ortak Üyelik; Dış ilişkilerinden sorumlu bulunmayan yani Özerk topluluklar, Örgütün Ortak Üyesi olabilirler. Tüzüğün kabulü tarihinde, ulusal turizm kuruluşları ile Asli üyesi olan dış ilişkilerinden sorumlu bulunmayan ülke veya ülke toplulukları, dış ilişkilerinin sorumluluğunu yüklenen bağımsız Devletin kabul etmesi kaydıyla, Örgüt'ün Ortak Üyesi sayılmaktadırlar. Sorumluluğu yüklenen Devlet, aynı zamanda bu ülkeler veya ülke topluluklarının, Örgüt'ün Tüzüğünü ve üyeliğe ilişkin vebelerini kabullendiklerini, onlar adına beyanda bulunması gerekmektedir.

Diğer ülkeler veya ülke toplulukları, dış ilişkilerinin sorumluluğunu yüklenen Devlet tarafından adaylıkları önceden onaylandığı takdirde, Örgüt'e **Ortak üye** olabilirler. Sorumluluğu yüklenen Devlet, aynı zamanda, bu ülkeler veya ülke topluluklarının, Örgüt'ün Tüzüğünü ve üyeliğe ilişkin vebeleri kabullendiklerini onlar adına beyanda bulunması gerekmektedir. Bu adaylıkların, Genel Kurul tarafından oylamada Asli üyelerin üçte iki çoğunluğuyla kabul edilmesi gerekir. Ancak, anılan üçte iki çoğunluğun, Örgüt'ün Asli üyelerinin çoğunluğunu kapsamaması gerekir.

“Örgüt'ün Ortak üyelerinden biri dış ilişkilerinin yürütülmesinden sorumlu duruma geldiği zaman, Teşkilat'ın Tüzüğünü ve Asli üyeliğe ilişkin vebeleri kabullendiğini resmi ve yazılı bir beyanla Genel Sekreter'e bildirmek suretiyle Teşkilat'ın Asli Üyesi olmağa hak kazanır” (Tüzük md.6).

Bağlı Üyelik; Turizmle uğraşan uluslararası kuruluşlar, faaliyetleri Örgüt'ün amaçlarıyla bağdaşan veya Örgüt'ün yetki alanına giren kurumlar, ticari kuruluşlar, Örgüt'ün Bağlı üyesi olabilirler. Bu tür kuruluşlar örgüte Bağlı Üye olabilmeleri için, Genel Sekreterliğe yazılı olarak başvuracaklar ve Genel Kurul tarafından, oylamada hazır bulunan ve oy veren Asli üyelerin üçte iki çoğunluğuyla kabul edilmesi şartıyla, Örgüt'ün Bağlı Üyesi olabileceklerdir. Bağlı üyeliğe adaylıklarının, adayın merkezinin hukuken bağlı bulunduğu Devlet tarafından desteklenmesi de gerekir. Bağlı Üyeler, Örgüt'ün faaliyetlerine tek tek veya Bağlı Üyeler Komitesi bünyesinde gruplaşmış olarak katılabilirler (Tüzük md.7).

Diğer taraftan Dünya Turizm Örgütü Tüzüğüne ilişik çıkarılmış 1970 tarihli Mali Yönetmeliğe göre örgütün Bütçesi, her ülkenin ekonomik kalkınma ve uluslararası turizme katkısı seviyesine uygun olarak, Kurul tarafından bir taksimat metodu uyarınca tayin ve tespit edilen ülkelerin katılma payları ve Örgüt'ün diğer gelirleri ile finanse edilmektedir (Yönet. md.3). Örneğin Türkiye'nin Yıllık aidat veya katkı payı: 173.130 Euro'dur (Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı).

Örgüt'ün masraflarını karşılamak üzere iki yıllık katılma payını ödemekte geciken Üyelere hizmet verilmemekte, Konsey ve Kurul'da da oy kullanma hakkından mahrum bırakılmaktadır. Bununla beraber, Konsey'in talebi üzerine, Kurul, ödemenin ifa edilmesinin üyenin elinde olmayan sebeplerden ileri geldiğine kani olursa, bu üyenin oy hakkını kullanmasına ve Örgüt'ün hizmetlerinden yararlanmasına izin verilebilmektedir (Yönet.13).

5 Dünya Turizm Örgütü ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) İlişkisi

WTO, Birleşmiş Milletler ile işbirliği içindedir. Özellikle Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)'nin ortağı ve yürütme organıdır.

Merkezi New York'ta bulunan Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), üye ülkelerdeki gönüllü katılımcılardan oluşmaktadır. Kurumun 166 ülkede, yerel hükümetlerle birlikte çalışarak kalkınmaya destek olan ofisleri bulunmaktadır. UNDP aynı zamanda, uluslararası düzeyde yaptığı çalışmalar ile Binyıl Kalkınma Hedefleri 'ne ulaşmaları yolunda ülkelere yardımcı olmaktadır. UNDP, uzman görüşleri, eğitimler ve destek fonları sunarak özellikle az gelişmiş ülkelere destek olur. UNDP, Binyıl Kalkınma Hedefleri 'ne ulaşmak ve küresel kalkınmayı desteklemek için yoksulluğun azaltılması, demokratik yönetim, enerji ve çevre, sosyal kalkınma, kriz önleme ve atlatma konuları üzerinde çalışmaktadır.

UNDP, 177 ülkede, hükümet ve toplumla beraber çalışarak, küresel ve ulusal kalkınmanın önünde duran sorunları çözmek için çalışmaktadır. Ulusal ve küresel desteği yanına alarak, ulusların öncelikli olan kalkınma problemleriyle ilgilenmektedir. UNDP, özellikle demokratik yönetim, çevre ve enerji, HIV/AIDS hastalığı, kriz önleme ve atlatma, yoksulluğun azaltılması gibi konularla da ilgilenmektedir. UNDP, kalkınma önceliklerini hayata geçirebilmek için, teknik yardım ve kapasite geliştirme stratejileri sağlayarak devlet, sivil toplum, akademisyenler ve uluslararası ortaklar ile beraber çalışmaktadır.

UNDP, devletle ve sivil toplum örgütleri ile bir araya gelerek birçok alanda çalışmalarda bulunmaktadır. Bu çalışmalarda özellikle, sivil katılım, herkes için adalete erişim, yerinden yönetim, ulusal insan hakları sistemini desteklemektedir. Yerel idareler, kamu kurumları ve sivil toplum örgütleri arasında bir bağ oluşturarak işbirliği oluşturmaya çalışmaktadır.

UNDP, su kıtlığı, iklim değişikliği, temiz ve ucuz enerji kaynaklarının eksikliği gibi çevresel sorunların çözümünde ülkelere destek olmaktadır. UNDP sivil toplum kuruluşları, kamu ve özel sektör ortakları ile beraber çalışarak çözüm önerileri sunmakta ve projeler uygulamaktadır. Yenilenebilir enerji, iklim değişikliği, toprak bozulması, su idaresi, koruma altına alınan alanlar ve sürdürülebilir kalkınma sorunlarına çözüm bulmak için üye ülkelerin uluslararası müzakerelerde yer almasına ve kendi politikalarını geliştirmesine yardımcı olmaktadır.

UNDP, ekonomik kaynaklara erişim, yoksullukla mücadelenin ülke politikaları arasında olması ve yoksulların sesini duyurması için ülkelere yöntem geliştirmeleri konusunda destek olmaktadır. Günlük 1 ABD dolarının altında yaşayan insanları temsil eden aşırı yoksullukla mücadele etmektedir. UNDP yardım programları ve bölgesel eşitsizliklerin azaltılması gibi alanlarda politika, öneriler ve uzmanlık hizmeti sunarak yoksulluğun azaltılmasına yardım etmektedir.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) ile birlikte hareket etmekte olduğundan kalkınmakta olan ülkelerin turizm ile kalkınmasına da destek vermektedir.

Kalkınmakta olan ülkelerin kalkınmalarına destek veren Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) ile birlikte ülke ekonomisine büyük katkıda bulunmaktadır.

Şöyle ki, Dünya Turizm Örgütü Ekim Ayı Barometresine Göre; Uluslararası seyahat eden kişi sayısı, 2013'ün ilk sekiz ayında geçen yılın aynı dönemine göre %5 artmış ve 747 milyon kişi olarak rekor bir rakama ulaşmıştır. Geçen yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında, 38 milyonluk bir artış vardır.

Uluslararası ziyaretçi sayısı bakımından önemli büyüme kaydeden ülkelerden bazıları Gürcistan (%+26), Kazakistan (%+24), Tayland (%+21), Arnavutluk (%+19), Bosna Hersek (%+18), İzlanda (%+18) ile **Türkiye'dir** (%+11). Fransa (%+7), İspanya (%+4) ve İtalya (%+2) ise büyüme kaydetti.

Devam eden ekonomik zorluklara rağmen, seyahat eden kişi sayısı açısından Avrupa (%+5) büyümeye devam etti. Asya ve Pasifik'te (%+6), Kuzey ve Güney Amerika'da (%+3), Orta Doğu'da (%+7) ve Afrika'da (%+5) da artış görüldü.

Rapor, uluslararası turist varışlarında meydana gelen olumlu sonuçların, uluslararası turizm gelirlerine de yansımaları gösteriyor. **Uluslararası turizm gelirleri sıralamasında ilk 25'e giren ülkelerin arasında Tayland (%+27) ve Çin (%+25) ve sonra %22'lik bir büyüme ile Türkiye gelmektedir.** Ülkemizi Japonya, Birleşik Krallık, Yunanistan, Hindistan, Malezya ve A.B.D takip ediyor.

Gelişmekte olan ülkeler, uluslararası turizm harcamalarında da başta gelmektedirler. Örneğin Hindistan hariç tüm BRIC (Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin) ülkelerinde Çin (%+31), Rusya Federasyonu (%+22), Brezilya (%+15) büyüme görülmüştür.

6 Sonuç

Kalkınmakta olan ülkelerin kalkınmalarına destek veren Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) ile birlikte ülke ekonomisine büyük katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle Dünya Turizm Örgütüne her ülkenin üye olması ve turizmin genel ilkelerini benimsemesi gerekir. Bunun sonucunda ülkenin turizm gelirleriyle ülke kalkınmasına katkıda bulunmuş olacaktır. Zaten birçok ülkenin milli gelir artışında turizm gelirleri çok etkili olmaktadır. Makedonya henüz Dünya Turizm Örgütü'ne üye olamamıştır. Üye olması için gereken girişimleri derhal yapmasında büyük yarar vardır. Dünya Turizm Örgütü'ne üye olmamak büyük bir eksikliklerdir. Kalkınmakta olan Makedonya, Dünya Turizm Örgütü'ne üye olmakta gecikmemelidir.

Kaynakça

- Dünya Turizm Örgütü (UNWTO)(Bkz.<http://www2.unwto.org/members/states>)
- Faruk Andaç;”Turizm Hukuku”, Detay Yayınları, Ank.2013. s.79.
- Resmi Gazete (R.G;T:8.10.1973-S:14679)
- UNWTO Tourism Highlights, 2013 Edition.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü (Bkz.www.tanitma.gov.tr/.../dunya-turizm-orgutu-ekim-ayistatistikleri.html) (Bkz.<http://www.tanitma.gov.tr/TR,63374/dunya-turizm-orgutu-ekim-ayistatistikleri.html>)
- T.C. Dışişleri Bakanlığı(Bkz.www.mfa.gov.tr/birlesmis-milletler-dunya-turizm-orgutu.tr.mfa)
- T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı Dış İlişkiler ve AB Koordinasyon Dairesi Başkanlığı (Bkz;<http://disiliskiler.kulturturizm.gov.tr/TR,22149/birlesmis-milletler-dunya-turizm-orgutu-bmdto.html>)
- TUYED | Turizm Yazarları ve Gazetecileri Derneği (Bkz.www.tuyed.org.tr/untwo-duenya-turizm-barometresini-acklad/)
- Vikipedi (Bkz.http://tr.wikipedia.org/wiki/Birle%C5%9Fmi%C5%9F_Milletler_Kalk%C4%B1nma_Program%C4%B1).